

Posudek vedoucího diplomové práce studentky BcA. Ivany Milionové:

Restaurování nástěnné malby na čelní stěně vítězného oblouku v kostele sv. Víta v Zahrádce. Průzkum nástěnných maleb pomocí UV luminiscence.

Zpracoval: Mgr. art. Jan Vojtěchovský, PhD.

V zadání praktické diplomové práce se uvádí, že by měl diplomant touto prací doložit, že je schopen tvůrčím způsobem zpracovat zadané téma s využitím teoretických poznatků a praktických dovedností získaných během studia.

Diplomantce byl k provedení práce přidělen úsek nástěnné malby na čelní stěně vítězného oblouku kostela sv. Víta v zaniklé obci Zahrádka u Ledče nad Sázavou. Celková plocha maleb a souvisejících omítek, činící přibližně 13 m², byla pro prokázání studentčiny schopnosti více než dostatečná. Fragmentárně dochovaná malba poskytovala řadu úkolů od čištění přes konsolidaci až k náročnému řešení estetické prezentace. Diplomantka musela řešit nejen provedení zákroku samotného, ale i přizpůsobení koncepce estetické prezentace nastavené pro malby v presbytáři.

V počátečních fázích průzkumu bylo zjištěno, že velmi zajímavé a důležité informace poskytuje v případě zdejších maleb průzkum pomocí UV záření. Protože se tímto tématem zabývala studentka již dříve, byla pověřena, aby toto téma rozpracovala v rámci své diplomové práce. Pro velkou šíři tématu byl ale nakonec experiment zúžen pouze na problematiku zkoumání výskytu vodorozpustných solí pomocí UV záření. Pro účely experimentu byla studentka nejprve nucena provést důkladnou rešerši literatury a nastavit standardizovanou metodu pořizování UV luminiscenčních snímků. Tato část práce byla průběžně konzultována nejen s vedoucím práce, ale i odbornou konzultantkou Ing. Petrou Lesniakovou, PhD.

V úvodu diplomové práce se setkáváme nejprve s výše zmíněným bádáním týkajícím se průzkumu nástěnných maleb pomocí UV luminiscence. Diplomantka nejdříve shromáždila všechny potřebné údaje z literatury. Rešerše je provedena s velkou pečlivostí a důsledností a vyplývá z ní mnoho zajímavých informací, které nejsou v restaurátorské praxi obecně známy, ani využívány. Stejně pečlivě jsou popsány i všechny postupy experimentu týkajícího se UV luminiscence eflorescencí vodorozpustných solí. Mírné nedostatky lze najít v systému utřídění experimentem získaných informací. Ne zcela ideálně jsou pojaty karty jednotlivých testovacích těles. Zarážející je například to, že jsou na kartách přítomny převzaté mikroskopické snímky

jednotlivých zkoumaných solí, ale na každé kartě mají mírně odlišnou formu (někde jsou snímky v UV světle, jinde v bílém světle, na dalších kartách v obou světlech). To, že tyto snímky na některých kartách ale zcela chybí, vytváří dojem nedokončenosti práce. Ne zcela ideální je také označení intenzity fluorescence, které je v její nejintenzivnější podobě přisouzena tyrkysová barva, jež ale může být typickou barvou luminiscence některých materiálů. Barvám luminiscence je věnována jiná stupnice na kartě, kde ale azurová vůbec nefiguruje.

Výsledky experimentu jsou shrnuty v kapitole 2.2.4 *Shrnutí výsledků*. Bohužel je nutné konstatovat, že jde skutečně spíše o shrnutí, ale nikoli o diskusi výsledků, či dokonce o vyvození důsledků pro restaurátorskou praxi, které by v této kapitole čtenář jistě mohl očekávat. I přes tento nedostatek však vyplynuly z experimentu důležité informace, které mohou být v budoucnu dále interpretovány a ověřovány. Zřejmě největším přínosem experimentu, jež mohou bezprostředně ocenit všichni restaurátoři, kteří provádějí průzkumy pomocí UV fluorescenčních snímků, je nastavení zcela přesné metodiky pořizování snímků a jejich následné úpravy. Jedině tak je totiž možné do budoucna zajistit porovnatelnost snímků různých děl, pakliže jsou na nich zachyceny stejné materiály a technologie. Doufejme tedy, že se následným publikováním této metodiky podaří co největší skupinu restaurátorů přesvědčit, že je dodržování této metodiky prospěšné pro celý obor.

Samotný restaurátorský zásah, který byl komplikovaný především jeho rozsahem a komplexností, a jenž zahrnoval takřka všechny postupy vyskytující se v oblasti restaurování nástěnných maleb, byl proveden ve vysoké kvalitě. Diplomantka provedla několika krokovou konsolidaci, čištění, odsolení, tmelení a retuš. V rámci práce byl rovněž (za přispění studentčiny kolegyně) určen motiv zobrazené figurální scény, což jistě pomohlo při hledání dílčích řešení retuší, které však byly předem determinovány koncepcí z předchozích etap. Právě v tomto bodě je ale možné vznést drobnou výhradu ke studentčině práci. Nedržela se totiž plně koncepce retuší, která byla schválena v rámci kontrolních dnů a v některých případech volila retuš intenzivnější. Na druhou stranu je třeba říci, že výsledek práce byl zástupci majitele i obou složek památkové péče přijat pozitivně a bez jakýchkoli výhrad.

Dokumentace je zpracována vcelku přehledně a obsahuje všechny potřebné náležitosti. Na škodu je ale nadbytečnost opakování některých informací (především v průzkumu), které činí dokumentaci příliš rozsáhlou a rozvleklou. Pozitivně lze hodnotit zařazení srovnání s dalšími obdobnými realizacemi v rámci UV fluorescenčního průzkumu. Je zřejmé, že typická fluorescence izolačních vrstev pod olovnaté pigmenty je velmi zajímavým fenoménem nástěnné malby 14. stol., který je hoden dalšího zájmu a zkoumání. Obrazová část je připravena kvalitně

a všechny použité snímky mají dobrou vypovídací hodnotu. Je možné se pozastavit pouze nad tím, že i přes delší časový odstup od dokončení restaurátorského zásahu si nebyla diplomantka schopna zajistit snímky, na kterých by byly všechny tmely již suché a nebyla tak degradována výsledná podoba práce.

Na závěr hodnocení chce autor posudku uvést, že i přes potíže s interpretací výsledků dosažených v rámci experimentu, přináší tato práce mnoho zásadních informací, které jsou pro oblast průzkumu nástěnných maleb pomocí UV fluorescenčních snímků nedocenitelné. Za v tuto chvíli nejzásadnější je možné považovat již výše zmíněné nastavení metodologie pořizování a následné úpravy UV fluorescenčních snímků. Restaurátorský průzkum i zásah byly jen s malými výhradami provedeny ve vysoké kvalitě.

Diplomovou práci Ivany Milionové proto doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení:

Výborně mínus

V Litomyšli dne 11. 9. 2017

Jan Vojtěchovský